

211

ZARZĄDZENIE Nr 63 PREZESA RADY MINISTRÓW

z dnia 7 sierpnia 1973 r.

w sprawie przekształcenia Instytutu Przemysłu Drobno i Rzemiosła w Instytut Ekonomiki Usług i Drobnej Wytwórczości.

Na podstawie art. 4 ustawy z dnia 17 lutego 1961 r. o instytutach naukowo-badawczych (Dz. U. z 1965 r. Nr 19, poz. 129 i z 1973 r. Nr 12, poz. 89) zarządza się, co następuje:

§ 1. Instytut Przemysłu Drobno i Rzemiosła przekształca się w Instytut Ekonomiki Usług i Drobnej Wytwórczości, zwany dalej „Instytutem”.

§ 2. Instytut ma siedzibę w m. st. Warszawie.

§ 3. Nadzór nad Instytutem sprawuje Minister Handlu Wewnętrznego i Usług.

§ 4. Przedmiotem działania Instytutu jest prowadzenie prac naukowo-badawczych, rozwojowych oraz wdrożeń

w zakresie ekonomiki, organizacji i techniki usług oraz drobnej wytwórczości.

§ 5. Szczegółowy zakres działania Instytutu i jego strukturę organizacyjną oraz zakres i sposób działania jego organów określa statut nadany przez Ministra Handlu Wewnętrznego i Usług.

§ 6. Instytut przejmie majątek oraz prawa i zobowiązania Instytutu Przemysłu Drobno i Rzemiosła, utworzonego uchwałą nr 401 Rady Ministrów z dnia 30 maja 1953 r.

§ 7. Pracownicy Instytutu Przemysłu Drobno i Rzemiosła stają się pracownikami Instytutu.

§ 8. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 15 sierpnia 1973 r.

Prezes Rady Ministrów: P. Jaroszewicz

212

ZARZĄDZENIE Nr 64 PREZESA RADY MINISTRÓW

z dnia 10 sierpnia 1973 r.

w sprawie zwiększenia zakresu inwestycji modernizacyjnych w ogólnych rozmiarach inwestycji produkcyjnych.

Węzłowym problemem wymagającym skutecznego rozwiązywania w perspektywie najbliższych lat jest zasadnicze rozszerzenie procesów modernizacyjnych w gospodarce narodowej, a w konsekwencji zwiększenie udziału inwestycji modernizacyjnych, zwłaszcza w przemyśle, i ograniczenie do niezbędnych rozmiarów budownictwa kubaturowego.

W związku z uchwałą nr 38 Rady Ministrów z dnia 24 lutego 1973 r. w sprawie wzmocnienia dyscypliny inwestycyjnej oraz stosowania środków ekonomicznych i finansowych usprawniających proces inwestowania w jednostkach państwowych (Monitor Polski Nr 11, poz. 63) oraz w celu zwiększenia efektów i prawidłowego kształtowania polityki inwestycyjnej zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Zatwierdza się kryteria techniczno-ekonomiczne inwestycji modernizacyjnych w przemyśle, stanowiące załącznik do niniejszego zarządzenia.

2. Ministrowie nadzorujący inwestorów w poszczególnych gałęziach przemysłu określają szczegółowe zakresy inwestycji modernizacyjnych dla tych gałęzi, opierając się na ramowym zakresie inwestycji modernizacyjnych, stanowiącym odrębne wydawnictwo.

3. Kryteria, o których mowa w ust. 1, powinny stanowić podstawę do stosowania preferencji w systemie eko-

nomiczno-finansowym oraz kwalifikowania inwestycji jako modernizacyjnych w fazie ich programowania, projektowania, planowania, kredytowania i w ewidencji sprawozdawczo-statystycznej.

§ 2. 1. Jednostki organizacyjne upoważnione do zatwierdzania założeń techniczno-ekonomicznych inwestycji przemysłowych, przed podjęciem decyzji o budowie nowego lub kapitalnej rozbudowie istniejącego zakładu są obowiązane rozpatrzyć celowość i efektywność tego rodzaju inwestycji w porównaniu do modernizacji istniejących zakładów. Wybór formy inwestowania (pomiędzy budową nową, rozbudową a modernizacją) powinien być rozstrzygany na podstawie analizy i porównawczego rachunku efektywności ekonomicznej, z uwzględnieniem czynnika czasu.

2. W uzasadnionych wypadkach do inwestycji modernizacyjnych mogą być zaliczane również inwestycje połączone z częściową rozbudową istniejących zakładów i obiektów produkcyjnych, jeżeli spełniają warunki określone w kryteriach techniczno-ekonomicznych, załączonych do niniejszego zarządzenia.

3. Do inwestycji modernizacyjnych należy zaliczać inwestycje odtworzeniowe, polegające na zakupie i zainstalowaniu nowych maszyn i urządzeń w zamian zużytych lub przestarzałych technicznie i ekonomicznie, jeśli nowe

maszyny i urządzenia produkcyjne i pomocnicze zapewniają zwiększenie produkcji, obniżenie kosztów wytwarzania lub unowocześnienie wyrobów.

§ 3. 1. Zakwalifikowanie inwestycji jako modernizacyjnej następuje przy zatwierdzaniu w obowiązującym trybie założeń techniczno-ekonomicznych inwestycji.

2. Decyzja kwalifikująca inwestycje do inwestycji modernizacyjnych powinna uwzględniać zakres rzeczowy inwestycji, rachunek ekonomiczny oraz odpowiednio skrócony okres kredytowania inwestycji w stosunku do inwestycji nowych.

§ 4. 1. Wykonanie zarządzenia powierza się zainteresowanym ministrom oraz prezydentom wojewódzkich rad

narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw).

2. Zobowiązuje się Ministrów Komunikacji, Żeglugi, Łączności i Rolnictwa do dostosowania kryteriów, o których mowa w § 1 ust. 1, do specyfiki nadzorowanych resortów.

§ 5. Zaleca się centralnym związkom spółdzielni prowadzącym działalność przemysłową stosowanie kryteriów, o których mowa w § 1 ust. 1.

§ 6. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: **P. Jaroszewicz**

Załącznik do zarządzenia nr 64 Prezesa Rady Ministrów z dnia 10 sierpnia 1973 r. (poz. 212).

KRYTERIA TECHNICZNO-EKONOMICZNE INWESTYCJI MODERNIZACYJNYCH W PRZEMYŚLE

1. Wstęp.

Obecny okres intensywnego rozwoju gospodarki narodowej i towarzyszące jemu jakościowe przemiany w dziedzinie techniki i technologii wytwarzania w przemyśle wymagają kontynuowania na szerszą skalę zapoczątkowanych procesów modernizacyjnych i na tym tle świadomego kształtowania polityki inwestycyjnej, ukierunkowania działań oraz zastosowania środków technicznych i ekonomicznych dla jej skutecznej realizacji.

W perspektywie lat 1974—1980 powinien zwiększyć się zasadniczo udział inwestycji modernizacyjnych w ogólnych rozmiarach inwestycji. Jest to nieodzowne przede wszystkim w przemyśle w celu stworzenia warunków do intensyfikacji produkcji, unowocześniania procesów wytwórczych i wdrażania nowych postępowych technologii, szybszego osiągania efektów gospodarczych z ponoszonych nakładów oraz optymalizacji kosztów wytwarzania. Przemawia za tym również zarysowująca się w perspektywie tego okresu odmienna sytuacja demograficzna — znacznie niższy przyrost nowych sił roboczych.

W przeciwieństwie bowiem do inwestycji modernizacyjnych w czynnych zakładach — budowa od podstaw nowych zakładów i obiektów przemysłowych wymaga z reguły dłuższych prac przygotowawczych, poprzedzających decyzję i realizację inwestycji, w zakresie wyboru lokalizacji, przygotowania terenu, dostosowania w znacznie większym zakresie czynników infrastrukturalnych (technicznych i socjalnych), dłuższych cykli realizacji i osiągania projektowanych zdolności wytwórczych, podnosząc w konsekwencji koszty społeczne inwestycji i eksploatacji. Wychodząc z tych przesłanek oraz globalnej efektywności gospodarczej inwestowanych środków, w każdym wypadku konieczności wzrostu, zmian strukturalnych i jakościowych produkcji materialnej przed podjęciem decyzji inwestycyjnej należy przeprowadzić badanie z punktu widzenia możliwości alternatywnego osiągnięcia celu gospodarczego w drodze modernizacji (z częściową rozbudową) bądź budowy od podstaw wydziału, zakładu itp. Czynnikiem rozstrzygającym powinien być efekt ekonomiczny, oparty na rachunku wynikowym, uwzględniającym rów-

nież czas trwania danego przedsięwzięcia (zadania) oraz okres zwrotu ponoszonych nakładów z uzyskanych wyników.

2. Modernizacja przemysłu.

Przez pojęcie modernizacji przemysłu należy rozumieć z reguły szeroki zakres trwale prowadzonych przedsięwzięć organizacyjno-technicznych, w których wyniku poziom metod wytwarzania dóbr materialnych będzie ulegał stałemu wzrostowi odpowiadającemu zmieniającym się potrzebom i ogólnym wymaganiom rozwoju społeczno-gospodarczego.

Charakter i zakres modernizacji są różne w poszczególnych grupach przedsiębiorstw, gałęziach wytwórczości (usług) i dziedzinach przemysłu. W przemysłach surowcowych będą to przede wszystkim procesy mechanizacji, zmierzające do obniżenia robót ciężkich oraz do intensyfikacji wydobywania, w przemysłach natomiast przetwórczych głównie unowocześnienie procesów technologicznych w podstawowych lub we wszystkich ogniach procesu wytwórczego z zastosowaniem linii automatycznych, dużej mechanizacji itp.

Modernizacja produkcji w istniejących zakładach przemysłowych powinna być dokonywana w pierwszym rzędzie bezinwestycyjnie przez wdrażanie nowych, doskonałych technologii i metod wytwarzania wyrobów, postęp w organizacji procesów produkcyjnych, intensyfikację i racjonalizację poszczególnych faz tego procesu, podnoszenie poziomu produkcji, wprowadzanie nowych ulepszonych konstrukcji, wzorów i asortymentów produkcji, usprawnianie gospodarki materiałowej, wprowadzanie substytutów zastępujących deficytowe surowce i materiały oraz inne przedsięwzięcia techniczno-organizacyjne.

W ramach racjonalnej gospodarki remontowej należy przyjąć za regułę łączenie remontów kapitalnych urządzeń z ich modernizacją, a w razie nieopłacalności remontu starych urządzeń — dokonywanie wymiany tych urządzeń na nowe, o wyższej sprawności technicznej i ekonomicznej.

W programowaniu, projektowaniu, planowaniu i finansowaniu inwestycji należy zapewnić szczególne preferencje inwestycjom modernizacyjnym w czynnych zakładach przemysłowych przed rozbudową lub budową nowych zakładów (wydziałów — obiektów).

Preferencje te powinny polegać:

- 1) w programowaniu i projektowaniu na wyborze wariantów modernizacyjnych,
- 2) w planowaniu na zapewnieniu pierwszeństwa przy ustalaniu zadań planowych i środków realizacji dla przedsiębiorstw i zjednoczeń,
- 3) w kredytowaniu na stosowaniu niższej (5%) stopy procentowej.

3. Inwestycje modernizacyjne.

Przez inwestycje modernizacyjne rozumie się przedsięwzięcia dokonywane w czynnych jednostkach produkcyjnych i usługowych, zaliczanych do sfery produkcji materialnej (np. przemysłu, budownictwie), jeśli polegają na:

- a) zastąpieniu istniejącego wyposażenia technologiczno-produkcyjnego (i usługowego) — nowymi urządzeniami i instalacjami o wyższej sprawności techniczno-eksploatacyjnej, zapewniającymi uzyskanie efektu ekonomicznego w postaci obniżenia kosztów wytwarzania, zwiększenia produkcji na jednostkę czasu lub podniesienie jakości i wartości użytkowej wyrobów (nowoczesność, wyższy standard, trwałość, estetyka itp.),
- b) uzupełnieniu istniejącego wyposażenia w nowoczesne linie technologiczne, agregaty, zespoły maszyn i urządzeń oraz narzędzia, zapewniającemu warunki techniczne do intensywnego wzrostu produkcji, rozszerzenia wachlarza wytwarzanych półwyrobów i wyrobów oraz obniżenia ich kosztów jednostkowych w stosunku do poziomu w innych zakładach lub w nie zmienionych warunkach techniczno-organizacyjnych,
- c) unowocześnieniu istniejącego zakładu (wydziału) pod względem wyposażenia technicznego z częściową przebudową bądź adaptacją pomieszczeń produkcyjnych i instalacji oraz wydziałów pomocniczych zapewniających intensywny rozwój produkcji i optymalizację jej kosztów oraz poprawę warunków bezpieczeństwa i higieny pracy załogi,
- d) unowocześnieniu lub uzupełnieniu urządzeń związanych z ochroną środowiska naturalnego.

4. Charakter rzeczowy nakładów na inwestycje modernizacyjne.

Inwestycje modernizacyjne mogą obejmować nakłady na:

- 1) zakup nowego wyposażenia technologiczno-produkcyjnego (maszyny, urządzenia, środki transportu itp.), zastępującego dotychczasowe, lecz o wyższych parametrach techniczno-eksploatacyjnych,
- 2) demontaż i likwidację urządzeń i instalacji wycofanych z eksploatacji,
- 3) niezbędne roboty montażowe i instalacyjne, związane z podłączeniem nowych urządzeń do instalacji energetycznych i zasilających,

- 4) niezbędne roboty adaptacyjne (budowlane) w istniejących pomieszczeniach, w dostosowaniu do wymagań procesu technologiczno-produkcyjnego przy zastosowaniu nowych urządzeń, agregatów, linii itp.,
- 5) adaptację lub przebudowę istniejących sieci i instalacji inżynierskich w dostosowaniu do wymagań i parametrów technicznych nowych urządzeń,
- 6) wykonanie robót zapewniających niezbędne warunki bezpieczeństwa i higieny pracy przy modernizacji podstawowych ogniw procesu produkcyjnego wewnątrz zakładów oraz ochronę środowiska naturalnego w warunkach funkcjonowania nowych urządzeń technologiczno-produkcyjnych,
- 7) w wyjątkowych wypadkach rozbudowę powierzchni obiektów dla zainstalowania nowoczesnych maszyn i urządzeń i poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy i ochrony środowiska.

Do inwestycji modernizacyjnych zalicza się również zakupy i instalowanie nowoczesnych urządzeń informatycznych (maszyny cyfrowe itp.), zapewniających postępową organizację procesów technologicznych oraz optymalizację wykorzystania istniejącego potencjału wytwórczego.

5. Kryteria ekonomiczne podjęcia inwestycji modernizacyjnych.

Inwestycje modernizacyjne w istniejących zakładach mogą być podejmowane bądź jako inwestycje własne przedsiębiorstw (ze środków własnych), bądź jako inwestycje branżowe (z kredytów bankowych).

Inwestycje modernizacyjne — w porównaniu do stanu przed modernizacją — powinny zapewniać jeden lub więcej z niżej wymienionych efektów gospodarczych:

intensyfikację produkcji i obniżenie jej kosztów własnych przez:

- 1) zmniejszenie pracochłonności produkcji (oszczędność pracy żywej),
- 2) zmniejszenie zużycia surowców i materiałów,
- 3) substytucję deficytowych materiałów,
- 4) zmniejszenie zużycia energii, paliw, wody,
- 5) zwiększenie stopnia wykorzystania maszyn i urządzeń,
- 6) zwiększenie ilości wytwarzanych wyrobów lub usług na jednostkę czasu,

unowocześnienie wyrobów przez:

- 1) podniesienie jakości, trwałości i estetyki wyrobów,
- 2) zmiany asortymentowe wyrobów dla zwiększenia ich atrakcyjności i konkurencyjności w eksporcie,

poprawę warunków pracy i ochrony środowiska naturalnego przez:

- 1) polepszenie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz warunków sanitarno-socjalnych wewnątrz zakładów,
- 2) zmniejszenie uciążliwości produkcji dla otoczenia.

Przed podjęciem decyzji w przedsiębiorstwach i sformułowaniem wniosków dla jednostek zwierzchnich co do kierunków inwestowania, niezbędne jest przeprowadzanie

analizy i rachunku ekonomicznego efektywności i opłacalności rozbudowy lub budowy nowych jednostek gospodarczych (zakładów, wydziałów, obiektów) w porównaniu do inwestycji modernizacyjnych w czynnych zakładach.

Głównym syntetycznym miernikiem efektywności inwestycji modernizacyjnych w przemyśle powinien być krótszy okres zwrotu nakładów w porównaniu z rozbudową i budową nowych jednostek, a także przyspieszenie uzyskania efektów produkcyjnych.

Inwestycje modernizacyjne w czynnych zakładach, w porównaniu do rozbudowy lub budowy nowych zakładów, mogą przynosić również dodatkowe efekty społeczne, które — w miarę możliwości — powinny być wzięte pod uwagę w porównawczym rachunku ekonomicznej efektywności, a mianowicie:

- 1) oszczędność na inwestycjach infrastrukturalnych w innych dziedzinach gospodarki (drogi, sieci energetyczne, ciepłone, wodociągowo-kanalizacyjne itp.),
- 2) oszczędność na inwestycjach towarzyszących w zakresie infrastruktury socjalno-bytowej.

Inwestycje modernizacyjne w przemyśle, w porównaniu do rozbudowy i budownictwa nowego, powinny cha-

rakteryzować się również znacznie mniejszym udziałem robót budowlanych, stwarzając w ten sposób warunki do zwolnienia części potencjału wykonawczego oraz zaopatrzenia materiałowego na inne cele społeczne i gospodarcze, a przede wszystkim do rozszerzenia budownictwa mieszkaniowego i socjalnego.

Rachunek ekonomicznej efektywności inwestycji modernizacyjnych należy przeprowadzać zgodnie z zasadami metodycznymi w sprawie kryteriów i metod oceny ekonomicznej efektywności inwestycji.

Przyjmuje się, że ustalone dla inwestycji polegających na budowie i kapitalnej rozbudowie maksymalne okresy kredytowania (z amortyzacji i części zysku) dla poszczególnych gałęzi (grup) przemysłu powinny być niższe (przeciętnie) co najmniej o 40% w razie realizacji inwestycji modernizacyjnych. Wynika to z faktu, że dla obliczenia maksymalnych okresów kredytowania rozbudowy i budownictwa nowego przyjęto średnią okresów amortyzacji obiektów budowlanych (znacznie dłuższych) i okresów amortyzacji maszyn i urządzeń (znacznie krótszych). Stąd też dla inwestycji modernizacyjnych, polegających głównie na inwestowaniu w maszyny i urządzenia, a nie w obiekty budowlane, średni okres amortyzacji będzie znacznie krótszy, a tym samym krótszy powinien być również okres kredytowania inwestycji.

213

ZARZĄDZENIE PRZEWODNICZĄCEGO KOMISJI PLANOWANIA PRZY RADZIE MINISTRÓW I MINISTRA FINANSÓW

z dnia 7 sierpnia 1973 r.

w sprawie ustalenia maksymalnych okresów kredytowania inwestycji.

Na podstawie § 58a ust. 1 uchwały nr 74 Rady Ministrów z dnia 10 marca 1972 r. w sprawie zasad finansowania inwestycji i remontów w jednostkach państwowych (Monitor Polski Nr 23, poz. 132 i Nr 57, poz. 305) oraz § 8 ust. 2 uchwały nr 329 Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 1972 r. w sprawie wprowadzania kompleksowych zasad ekonomiczno-finansowych w niektórych jednostkach i organizacjach gospodarczych zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Ustala się maksymalne okresy kredytowania inwestycji, określone w załączniku do zarządzenia.

2. Przez okres kredytowania rozumie się okres od daty przyznania kredytu do terminu jego całkowitej spłaty. Okres kredytowania obejmuje cykl realizacji inwestycji, okres osiągania projektowanych zdolności produkcyjnych oraz część okresu eksploatacji, w której następuje spłata zaciągniętego kredytu.

§ 2. 1. Maksymalne okresy kredytowania określone w kolumnie 3 załącznika dotyczą kredytów bankowych udzielanych na finansowanie inwestycji branżowych realizowanych przez przedsiębiorstwa przemysłowe i budowlano-montażowe objęte planowaniem centralnym oraz inwestycji kredytowanych jednostek i organizacji gospodar-

czych wprowadzających kompleksowe zasady systemu ekonomiczno-finansowego — polegających na budowie nowych zakładów i wydziałów produkcyjnych.

2. Maksymalne okresy kredytowania określone w kolumnie 4 załącznika dotyczą kredytów bankowych udzielanych na finansowanie inwestycji realizowanych przez przedsiębiorstwa przemysłowe objęte planowaniem centralnym — polegających na modernizacji istniejących zakładów i wydziałów produkcyjnych. W uzasadnionych wypadkach bank udzielający kredytu może przyjąć dłuższy okres ich kredytowania.

§ 3. Dla zadań inwestycyjnych nie związanych z budownictwem, a polegających na zakupie indywidualnych maszyn i urządzeń, maksymalny okres kredytowania ustala się na 5 lat. W uzasadnionych wypadkach bank udzielający kredytu może przyjąć dłuższy okres ich kredytowania.

§ 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Komisji Planowania przy Radzie Ministrów: w z. K. Secomski

Minister Finansów: S. Jędrzychowski